

Kitüntetés

Kedden, a Magyar Építőművészek Szövetsége székházában *Somogyi László* építészeti és városfejlesztési miniszter átadta az idei Ybl Miklós-díjakat.

A díjazottak: Csaba László (Típustervező Iroda) négy évtizedes kiemelkedő szakmai munkásságáért, életművéért, Csontos Csaba (Köztí) jelentős középület-tervezési munkásságáért, valamint a keszthelyi volt Festetics kastély helyreállításáért, *Dévényi Sándor* (Lakásepítő Mérnöki Iroda GM) Pécs belvárosában végzett építészeti tevékenységéért, *Fazakas Péter* (Vas Megyei Tanács V. B.) megyei főépítési tevékenységéért, *Harsányiné Vladár Ágnes* (Országos Műemléki Felügyelőség) a műemlék-helyreállítások terén kifejtett építészeti alkotó tevékenységéért, *Kisteleki István* (Pécsiterv) Pécs történelmi belvárosában végzett rehabilitációs tevékenységéért, *Ruttkay M. Gyula* (Veszprémterv) a vespriumi városközpont tömbrehabilitációjának tervezéséért és *Wagner Péter* (Iparterv) középületek rekonstrukciójának színvonalas építészeti megoldásáért kapta a kitüntetést. (MTI)

Lenz úr távozik

A Római Művész Színház vendégjátéka

Jakob Lenz romantikus hajlamú író, Büchner alapműként szolgáló novellájának hőse bizony eltávozik a darab végén — de persze ez már csupán következmény. Miként ez egy bizonyos *Franco Cordelli* nevezetű úr *Antihúsvét* című darabjából — a *Római Művész Színház* — a *Kisszínházban hétfőn este megartott vendégjátékán* — ki is derült. Lenz úr távozik az őt befogadó lelkipásztor házából, ami persze egyúttal a világból, a természetből, jóformán az egész univerzumból való távozás is jelképezi, mivelhogy tévelygő lelkének segélykiáltásai válasz nélkül hagyatnak, vallási vívódásai közepette pedig, úgy tűnik, végérvényesen elnyeli őt az örület álruhájába öltözött világidegenség.

Tulajdonképpen fura, el-lentmondásokkal és kéte-lyekkel teli helyzet elé állítódik az ember a meglehetősen aktualitással bemutatott *Antihúsvét* láttán: adott egyfelől egy tavalyi fesztiválon bemutatott, nagy sikerű produkció, másfelől pedig egy

meglehetősen szövegcentrikus, a néha még *Ruszt József* „szertartásszínházát” idéző elemek ellenére is elsősorban a textusra építő, meglehetősen intellektuális töltetű mű. Vagyis nyelvi nehézségek az egyik, elmélyültség és éreztető igényesség a másik, a szcenikailag „megtámogatott”, hangsúlyozott tartalmi oldalon. *Giancarlo Varetto* rendezéséből számomra, az olasz nyelvet enyhén szólva meglehetősen töredékszínen ismerő érdeklődőnek nem az derült ki elsősorban, ami az ismertetőben olvasható. Vagyishogy „a darabban világosan kirajzolódik Cordelli aktuális poetikájának két alapvető vonása... az értelmezés és az újraalkotás folyamata, egyik szövegből a másikra, amely lehetővé teszi, hogy túlhaladja az Új és a Régi közötti természetlen dualizmust. Másfelől hit az irodalomban, mint olyan területben, ahol a világszellem uralkodik, ahol abszolút értékek vannak, és ahol nyílt terepen vívják meg a létezés (művészet) és a nemlét (a művészetnélküliség) között

az igazi csatát”. Nem: ez a Lenz úr nekem merőben költői lelkületű szépleleknek tűnt, aki az első rész végén a világ harmóniájának Szent Ferenc-i csodálatával, a másodikkal lemondás Addió-jával vesz búcsút tőlünk. (Az is igaz, a főhőst alakító *Massimo Verastro* igen kitűnő színész lehet, aki jöcskán tesz is arról, hogy a távozó Lenz költőisége minél légiesebbnek, líraibbnak hassék.)

Ennek a Jakob Lenznek *Goethe* Weimarja az eszmény, s noha ez a szellemiség a magyar szemléletben nem elsősorban az Antihúsvét vallásos természetű, alapvetően a szövegszintre koncentráló, keresztény metaforarendszere révén foglal el előkelő helyet az intellektuális emlékekben — s e tény az érthetőséget még tovább befolyásolja —, ám annyi mindenképpen világossá válik: ez a sajátgossan eredeti világú mű és egy hasonló társulat találkozása komoly, elmélyült művészi teljesítmények sorozatára való képességet rejt magában. Ennek a ténynek pedig még akkor is tisztelettel kell adózni, ha Cordelli Lenz úrnak most látott antikrisztusi „antihúsvét” valóságai fentiek következtében csak a félig-meddig befogadás szintjén maradhattak meg bennünk.

Domonkos László

Programok sikere

A néhány napja zárult III. Országos Mikroszámítógépes Találkozón az oktató-programok versenyében a zsűri dicséretét érdemelte ki ifj. Nagy Elemér, a Szegedi Mórész Zsigmond Általános Iskola 2. osztályos tanulója a matematikai és a helyesírás oktatóprogramjával. Ugyancsak elismerést kapott számítástechnikai oktatóprogramjára Török József, az Élelmiszeripari Főiskolai Kar hallgatója.

B. B.

Ötvenéves a golyóstoll

Az ötletet a gyorsan száradó nyomdafesték adta *Bíró László* magyar kiadósnak és újságíróknak 1938-ban, itt Budapesten, a golyóstoll megszerkesztéséhez. Találmánya: festékekkel töltött csöveske végén forgó golyó, ami ír — s maig ugyanezen az elven működik.

Bíró, aki még ugyanabban

az évben szabadalmat kért találmányára, a ifasizmus előretörése miatt külföldre menekült. Először Párizsba, majd Spanyolországra, Argentínába. Közben kitört a II. világháború. Vegyész testvérével, Györggyel tőkésítette írószközét, s a 40-es évek elején Buenos Airesben megkezdte azok gyártását.

Csellel, ötlettel...

Nézegetem a Zimankó téli szórakoztató magazint. Két csipet pornográfia, harminc deka klasszikus — Berzsenyi, Tömörkény, Csokonai, Juhász Gyula, Gárdonyi —, beavatás a szex titkaiba, álomfejtő kalauz... A Népszava Lap- és Könyvkiadó egyik termékét tartom a kezemben. Beszélgető társam, *Dézi Józsefné* a fenti kiadó Bács, Békés és Csongrád megyei kirendeltségének szervezési csoportvezetője.

— Úgy tűnik, minden esz-közell meg akarják fogni az olvasót...

— Nem tagadjuk. A terjesztésben is elébe megyünk. A három megyében tavaly 130 üzemi bizományosunk volt, minden szándékunk ellenére ez a szám lecsökkent most 110-re.

— Tudjuk, a könyvek iránti kereslet nem növekszik. Önök viszont mind több művel és mind nagyobb példányszámmal rukkolnak

elő. Nincs ebben valami el-lentmondás?

— En csak azt tudom, hogy tavaly Budapest után a mi kirendeltségünkön volt a legnagyobb forgalom, 18 millió 900 ezer forint értékű könyvet adtunk el. E mögött látni kell azt is, hogy nemcsak az üzemekben, a kirendeltségünk központjában — itt Szegeden, a Tolbuhin sugárút 14. alatt — árultunk, hanem áruházakban, áfészeknél, ABC-kben, Ofo-tért-üzletekben is.

— Az önök boltja nem sokban különbözik az Állami Könyvterjesztő üzleteitől...

— Mi az utóbbi időben már nemcsak Népszava-kiadványokat árulunk, hanem sok más kiadóval is kapcsolatban állunk. A szakszer-vezeti irodalom mellett helyet kapott a szépirodalom, a szabadidős irodalom is.

— Sorozataikról, ha mondana valamit...

— Népszerűek, kerestek

A gyomor metamorfózisai

Ha e címtől megrészesülve, arra vetemednénk, hogy az ókoriaktól a különböző népek meséin, költészetén és Kafka szorongató világának hősein át, egészen napjainkig, a valóságos élet valóságos szereplőinek átalakulását vennénk számba, akkor a Délmagyarország egész évfolyama is kevésnek bizonyulna. Így nem is vállalkozhatunk arra, hogy történeti bevezetőt kanyarítsunk e dolgozat tulajdonképpeni magja köré, mely fölvezetés puhán kivátná a lényegét, szóval, a közepébe csapunk, ezt kéri ma tőlünk a közvélemény.

Még egy megszorító megjegyzés: sem sebészeti, sem gasztronómiai, sem pedig belgyógyászati okfejtés nem készülődik cikkirő pennájában.

Leginkább pszichiátriai ez a kérdéskör, bár — látni fogjuk — néhány kicsi, ám írásbeli sasszéval hamar eljuthatunk a társadalom átfogó gondolataig, melyekről oly sok érthetetlen, álságos gondolat született már, hogy szinte azt hihettük: ez az egész egy nagy álság. Meg sandaság.

De nehogy akként öltödjének egymásba a szavak, hogy a félcelés kibontogatása után szétesik a mondandó, a cikkirő kijelenti, ahogy elvárják tőle: sokat zabálunk. Nem, nem és nem! Eszébe nem jut az az alacsony fordulat, hogy mindent megetetnek velünk. Ez nem is igaz: a legszebben megterített asztalon is félretoljuk a legkíváncsabbban talált szöveget, ha nem kell nekünk. Igaz, nem is szólamlunk föl, mint ahogy az elvárható lenne egy gasztronómiai rebellis nemzettől. Fizetünk, haza-tömegközlekedünk, és kiolvasztjuk a zománcát vesztett lábasban őrizgetett pörköltet, zafos pacalt, meg a többi ilyesfélét.

Kár — búsong szerzőnk többértelműen —, hogy a nemzeteknek, miként nincs tudományosan tetten érhető karakterológiájuk, akként kollektív gyomruk sem. Így nem mérhető, hogy bizonyos korokban mit nem vett be, bár az sem, hogy mire volt igazán éhes. Nem tudni: mi viselte meg, mitől kapott rontást, talán csak a mosás okaira következtethetünk, hisz agyat és gyomrot nagy krach idején mosnak.

Maradnak hát a mennyiségi mutatók. Ezek élénk tájrák, hogy mikor volt üres, mikor volt teli, és mely időkben tömött a gyomor. Ez a folyamat az igazi metamorfózis: korábban talán még az érzékek idegenkedésével is nyúltunk volna a szöveg után, ma meg — keleti kultúrákon nevelődve — azt mondjuk az asztalnál ülőknek, hogy „hátra van még a fekete leves!” Tudják, az a mártás, amit szeretve tisztelt hódítóink — mármint a törökök — a húsétel után találtak fanyalgó, ám fegyvelmezt eleinknek.

Az igazi átalakulás azonban nem a gyomor úrtartalmának kitöltésével jön létre. Korábban ugyanis attól szorongtunk, hogy nincs mit enni, ma pedig szorongásainkat féktelen, hedonista zabálásokkal próbáljuk leveztetni, megpuhítani, s végül mi magunk puhulunk el. Itt is tetten érhető az álság: pótszerekhez folyamodunk. Bár ez nem újdonság, hisz — most jön a beigért sasszé — tucatnyi kényszerpályán élve szerepeinket, pótszelekvésekre hagyatkozva tudjuk magunk mögött azt a napokká fűrészelt bizonytalanságot, amit létezésnek is szoktak nevezni.

Tehát a lélekgyógyász csak ideig-óráig segíthet. A diétásnővér is.

Kettős feladat hárul a cikkirőra, ha befejezést kíván kreálni. Egyrészt meg kellene határozni, hogy honnan várható a segítség, másrészt optimizmust kellene csepegtetnie olvasóiba, miként osztrigára a citromot.

Kinek kívánatos ma ez a falat?

Ami nehogy azzal vadoltasson ez a pennahajder, hogy nem tesz eleget munkahelyi és munkaköri kötelességének, minden pontban megfelel a köz kívánalmainak. Először is: nehezen képzelhető el, hogy tovább lehetne puhulni, tehát nem csupán az ingyencek, hanem az „átlagevők” is rövidesen vissza fogják küldeni azt, amit izlésük figyelembe vétele nélkül főztek ki nekik. (Megjegyzendő: a szűk konyhai és szellemkapacitású kifőzdék ideje lejárt.)

Másodszor: a derűlátás mindenütt jelen van, ahol értelemmel végzik a munkát, hol gyöngédség bujdoskol a tenyereken, s hol a korszerű táplálkozást nemcsak szakácskönyvekbe írt receptekben, hanem kés-sel és villával művelik.

Dlusztus Imre

A Zimankó és környéke

Maróthy László Moszkvába utazott

Maróthy László, környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter vezetésével kedden küldöttség utazott Moszkvába, a KGST környezetvédelmi együttműködési állandó bizottságának alakuló ülésére. A KGST-tagországok képviselői a tanácskozáson megvitatják az új biztonság feladatait, és

meghatározzák a környezetvédelem és vízgazdálkodás terén folytatott együttműködés továbbfejlesztését szolgáló tennivalókat.

A küldöttség elutazásakor a Férihegyi repülőtérén megjelent *Borisz Sztukalin*, a Szovjetunió magyarországi nagykövete. (MTI)

a Fórum-könyvek. A szakmunkástanulónaknak igyekszünk kedvezni a Híres-könyvekkel. Az előfizető fiataloknak 50 százalékos kedvezményt nyújtunk. Négy-száz forintért tizenkét könyvet vásárolhatnak. Közöttük szerepel néhány kötelező olvasmány is.

— *Elég sok haszontalan Népszava-kiadvánnyal is találkozunk. Mi ezeknek a sorsa?*

— Mind jobban próbálunk figyelni a piacra. Erre kész-tet benünket az is, hogy ez a Szakszervezeti Szemléből év második felétől nagyobb lesz az önállóságunk. A kiadásban ne egy-egy személy, szerző akarata döntsön, hanem az olvasói igény. Mind-járt kevesebb lesz az eladhatatlan könyv.

— *Most mekkora ez a szám?*

— A raktárkészletünk 5 millió 200 ezres.

— *Mennyire régi könyveket árulnak?*

— Három évnél régebbi nincs. Ami elavult, attól

megszabadultunk. Ilyesmivel nem akarjuk rontani a hite-lünket.

— *Zúzda?*

— Igen.

— *Mi a helyzet a lapok-kal?*

— Huszonegy szakmai és tíz egyéb lapot terjesztünk. Az érdeklődés e területen is csökken. A vállalatoknál ilyesmire nemigen jut pénz. Pedig a tisztségviselők érdekvédelmi munkájához el-engedhetetlenül fontosak az információk. Többek között tet benünket az is, hogy ez a Szakszervezeti Szemléből és a Munkából is kevesebb fog.

— *Gondolom, az okok nem elsősorban a terjesztésben keresendők.*

— Szondázzuk az olvasóinkat, mi érdekelné őket. Az igaz, hogy a kiadványaink nem mindig követik időben a körülöttünk zajló változásokot. Erre figyelniük kell! No meg arra is, hogy a kiadványaink ne kerüljenek a szemétkosárba. Olvasatlanul!

B. E.